

ONDERWIJS INSPECTIE

OOG VOOR KWALITEIT

Vlaamse Onderwijsinspectie

Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL
www.onderwijsinspectie.be

Nota aan de heer Ben Weyts
Viceminister-president van de
Vlaamse Regering
Vlaamse minister van onderwijs

Uw bericht van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Bijlage(n)
		130CA_U_2022_00050	0
Vragen naar / e-mail		Telefoonnummer	Datum
Lieven Viaene Lieven.viaene@onderwijsinspectie.be			07/03/22

Betreft:

Advies over de aanvraag door Federatie Steinerscholen (FSS) tot gelijkwaardigheid van vervangende eindtermen voor de eindtermen vastgelegd in het Decreet van 12 februari 2021 betreffende de onderwijsdoelen voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs

Mijnheer de Minister

In november 2021 bezorgden wij aan u een advies in bovenvermeld dossier. De Vlaamse Regering besliste daarna tijdens haar zitting van 10 december 2021 om de aanvraag, ingediend door de Federatie Steinerscholen op 26 augustus 2021, voorlopig niet goed te keuren. De Federatie Steinerscholen kreeg daarbij de mogelijkheid om een herwerkt aanvraagdossier in te dienen.

In bijlage bezorg ik u een nieuw advies over de aangepaste eindtermen die bij ons op 31 januari 2022 door de Federatie Steinerscholen werden ingediend.

Het advies bevat:

- het advies voor ontvankelijkheid;
- het advies voor gelijkwaardigheid;
- de onderbouwing van het advies voor gelijkwaardigheid;

Ik belastte drie leden van de onderwijsinspectie met het onderzoek, met name inspecteurs Henk Foiriers, Bart Lamote en Rika De Roover. Rika De Roover was geen lid van de valideringscommissie van de einddoelen waarvoor vervangende eindtermen worden voorgesteld.

Uiteraard zijn we ook in dit dossier graag bereid tot nadere toelichting.

Lieven Viaene, inspecteur-generaal

Adviesdossier van de onderwijsinspectie over de aanvraag tot gelijkwaardigheid van de door de Federatie Steinerscholen ingediende eindtermen ter vervanging van de eindtermen tweede en derde graad zoals vastgelegd in het Decreet van 12 februari 2021.

1. Het advies voor ontvankelijkheid

De Vlaamse onderwijsinspectie adviseert om de aanvraag van 31 januari 2022 als **ontvankelijk** te beschouwen.

Zoals artikel 146, §1 van de Codex Secundair Onderwijs verwacht, verduidelijkt de Federatie Steinerscholen in dit dossier waarom de eindtermen en de specifieke eindtermen volgens haar onvoldoende ruimte laten voor de eigen pedagogische en onderwijskundige opvattingen of waarom ze ermee onverzoenbaar zijn.

2. Het advies voor gelijkwaardigheid

De Vlaamse onderwijsinspectie adviseert de Vlaamse Regering om het geheel van vervangende eindtermen zoals de Federatie Steinerscholen ze heeft ingediend in haar dossier van 31 januari 2022, als **gelijkwaardig** te erkennen.

Zoals artikel 146, §3 van de Codex Secundair Onderwijs verwacht, onderzocht de Vlaamse onderwijsinspectie of de vervangende eindtermen toelaten om gelijkwaardige studiebewijzen af te leveren. Ze oordeelt dat dit voor de tweede en de derde graad doorstroomfinaliteit, dubbele finaliteit en arbeidsmarktfinaliteit mogelijk is.

3. De onderbouwing van het advies voor gelijkwaardigheid

De afkorting STET staat voor de vervangende eindtermen die de Federatie Steinerscholen indient. De afkorting VLET staat voor de set reguliere eindtermen van de Vlaamse overheid.

3.1 Onderbouwing van het advies voor gelijkwaardigheid

De Vlaamse onderwijsinspectie stoelt haar positief advies op de volgende vijf argumenten:

- Haar onderzoek wijst uit dat de vervangende eindtermen toelaten om per sleutelcompetentie, globaal, de vereiste competenties te bereiken.
- De vervangende eindtermen respecteren voldoende de fundamentele rechten en vrijheden van de leerlingen.
- De aanvrager formuleert de vereiste inhoud van de vervangende eindtermen in functie van de sleutelcompetenties, zoals bepaald in artikel 139, § 2, en 262, § 2.
- De aanvrager formuleert vervangende eindtermen als eindtermen.
- De vervangende eindtermen laten toe om na te gaan in welke mate bij een leerlingenpopulatie die einddoelen worden bereikt.

3.2 Toelichting bij de operationalisering van de adviesopdracht

Het regelgevende kader

- Om haar opdracht uit te voeren, richt de Vlaamse onderwijsinspectie zich op het volgende regelgevende kader:
 - Decreet houdende wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs, wat de onderwijsdoelen betreft (opschrift gewijzigd door de commissie: ... tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs, wat onderwijsdoelen betreft, en tot wijziging van de decreten Rechtspositie onderwijspersoneel) (26/01/18)
 - Besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de procedure voor de aanvraag tot gelijkwaardigheid voor de eindtermen, de uitbreidingsdoelen Nederlands, de ontwikkelingsdoelen en de specifieke eindtermen (26/04/19)
 - Besluit van de Vlaamse Regering houdende de codificatie betreffende het secundair onderwijs (17/12/10),
 - artikel 139, §1 en §2,
 - artikel 146, §1- §4
 - Decreet betreffende de Vlaamse kwalificatiestructuur (30/04/09)
 - artikel 2, 6°, 7° en 17°
 - artikel 4
 - artikel 14
 - Memorie van toelichting bij het decreet betreffende de Vlaamse kwalificatiestructuur.
 - Deel I, 5.1 conceptueel kader
 - Deel III, Hoofdstuk 1, artikel 2, 6°
 - Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (29/11/89)
- In de Codex Secundair Onderwijs bepaalt de regelgever dat de gelijkwaardigheid van vervangende eindtermen impliceert dat gelijkwaardige studiebewijzen afgeleverd kunnen worden. Artikel 146, §3 verwoordt die verwachting als volgt:

*Artikel 146, § 3. De Vlaamse Regering beoordeelt of de aanvraag ontvankelijk is en, zo ja, of de vervangende eindtermen, uitbreidingsdoelen Nederlands, ontwikkelingsdoelen of specifieke eindtermen in hun geheel gelijkwaardig zijn met die, goedgekeurd door het Vlaams Parlement, en **derhalve** toelaten gelijkwaardige studiebewijzen af te leveren. De Vlaamse Regering beslist uiterlijk op 31 december van het voorafgaande schooljaar over de aanvraag.*

- Verder vermeldt de regelgever in artikel 146, §3 de criteria waarop de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement zich moeten baseren om de gelijkwaardigheid te beoordelen:

1° het respect voor de fundamentele rechten en vrijheden;

2° de vereiste inhoud, in functie van de sleutelcompetenties, zoals bepaald in artikel 139, § 2, en 262, § 2;

3° de formulering

a) gebeurt onder de vorm van eindtermen, uitbreidingsdoelen Nederlands, ontwikkelingsdoelen of specifieke eindtermen, naargelang van het geval;

b) laat toe om na te gaan in welke mate bij een leerlingenpopulatie of een leerling eindtermen, uitbreidingsdoelen Nederlands of specifieke eindtermen worden bereikt of bij een leerlingenpopulatie ontwikkelingsdoelen worden nagestreefd.

De operationalisering van de adviesopdracht

Om haar onderzoek naar de gelijkwaardigheid te voeren en een gemotiveerd advies op te stellen, gaat de Vlaamse onderwijsinspectie na of de vervangende eindtermen toelaten om gelijkwaardige studiebewijzen af te leveren.

Daarvoor vertaalt ze de vier criteria uit de regelgeving in vier onderzoeksvragen. De vier criteria laten echter onvoldoende toe om te beoordelen of leerlingen op basis van een curriculum dat volgens die criteria is geformuleerd, gelijkwaardige studiebewijzen behalen. Daarom voegt de Vlaamse onderwijsinspectie een bijkomende inhoudelijke onderzoeksvraag toe: "Zijn de vervangende eindtermen van die aard dat de leerlingen per sleutelcompetentie de vereiste competenties bereiken?".

In de operationalisering volgt de Vlaamse onderwijsinspectie zo een analytische aanpak per sleutelcompetentie, om daarna, als synthese, te beoordelen of de vervangende eindtermen toelaten gelijkwaardige studiebewijzen af te leveren. Daarbij houdt ze zich aan een getrapte werkwijze om vijf onderzoeksvragen te beantwoorden:

- de evalueerbaarheid (onderzoeksvraag 5) bestudeert ze op het niveau van afzonderlijke vervangende eindtermen,
- de inhoudelijke en formele vormgeving van de vervangende eindtermen (onderzoeksvragen 1, 2, 3 en 4) analyseert ze per sleutelcompetentie,
- de gelijkwaardigheid beoordeelt ze over alle sleutelcompetenties heen vanuit een synthese van alle onderzoeksvragen samen.

De gehanteerde onderzoeksvragen

Onderzoeksvraag 1

Zijn de vervangende eindtermen van die aard dat de leerlingen per sleutelcompetentie de vereiste competenties bereiken?

Toelichting

De Vlaamse onderwijsinspectie gaat na in hoeverre de vervangende eindtermen toelaten om bij de leerlingen, per sleutelcompetentie, globaal, de vereiste competenties te bereiken.

Ze richt zich daarbij op het Decreet betreffende de Vlaamse kwalificatiestructuur en de bijhorende Memorie van toelichting om scherper af te lijnen wat ze onder het begrip competentie moet verstaan:

Competenties beschrijven verwacht gedrag in een bepaalde context. Over een bepaalde competentie beschikken, betekent dan dat iemand in staat is dat verwachte gedrag te stellen in een bepaalde context. Dat kan alleen maar als de persoon in kwestie over de nodige vaardigheden, onderliggende kennis en onderliggende attitudes beschikt. Door de competenties te beschrijven als verwacht gedrag worden kennis, vaardigheden en attitudes hierin automatisch met elkaar verweven en geïntegreerd voorgesteld. Kennis, vaardigheden en attitudes zijn de bouwstenen van een competentie. Competenties verwerven veronderstelt een leerproces. Competenties en de samenstellende delen zijn dan niets anders dan de leerresultaten die een persoon bereikt heeft. De wijze waarop dit gebeurde of het leerproces zelf is in het begrip competentie van ondergeschikt belang.

Het is duidelijk dat deze insteek ruimte biedt om los te komen van de concrete leerinhouden die de ontwikkelcommissies van de einddoelen bepaald hebben en om een verschillende benadering van het leerproces toe te laten.

Verder herneemt de omschrijving de aspecten om eindtermen te formuleren (kennis, vaardigheden en attitudes), maar daar voegt ze het perspectief van een onderlinge doelgerichte samenhang aan toe om tot een competentie te komen.

Onderzoeksvraag 2

Respecteren de vervangende eindtermen voldoende de fundamentele rechten en vrijheden van de leerlingen?

Onderzoeksvraag 3

Formuleert de aanvrager de vereiste inhoud van de vervangende eindtermen in functie van de sleutelcompetenties, zoals bepaald in artikel 139, § 2, en 262, § 2?

Toelichting

Deze onderzoeksvraag heeft een formele insteek. De Vlaamse onderwijsinspectie gaat na of de aanvrager de 16 sleutelcompetenties die de regelgever vastlegt, hanteert als kader waarbinnen de vervangende eindtermen geformuleerd zijn.

Onderzoeksvraag 4

Formuleert de aanvrager de vervangende eindtermen als eindtermen?

Toelichting

Deze onderzoeksvraag heeft een formele insteek. De Vlaamse onderwijsinspectie baseert zich hiervoor op het artikel 139 §1 van de Codex Secundair Onderwijs:

Artikel 139 § 1. Eindtermen zijn minimumdoelen die het Vlaams Parlement noodzakelijk en bereikbaar acht voor een bepaalde leerlingenpopulatie. Met minimumdoelen wordt bedoeld: een minimum aan kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes, bestemd voor die leerlingenpopulatie.

Ze gaat na of de aanvrager eindtermen formuleert die een minimum aan kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes vastlegt.

Onderzoeksvraag 5

Laat de formulering van de vervangende eindtermen voldoende toe om na te gaan in welke mate bij een leerlingenpopulatie of een leerling die einddoelen worden bereikt?

Toelichting

Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden, onderzoekt de Vlaamse onderwijsinspectie of de formulering van de vervangende eindtermen voldoende eenduidig is om te evalueren of een leerlingenpopulatie of een leerling die einddoelen bereikt.